

Ֆինանսները պիտի լինեն, որ Գերմանիայի դրամը կը բաժնէ կէս տարվայ պատերազմի համար միայն:

Կիւնովում ձեռքարկված են 105 չինացի:

Րիգայից յայտնում են, որ Վոլգայի նահանգներն են ուղարկված 15,000 գերմանացիներ և աստորիացիներ:

Բուխարէստից հեռագրում են, որ Թուրքիան Գերմանիայի խորհրդով մեծ թւով զորքեր է կենտրոնացրել պարսկական սահմանին մօտ:

Լուբերի համաձայն, Ռուսաստանը ամենամեծ առևտրադրութիւն է արել Կ. Պոլսում այն ուժեղ ռազմական պատրաստութիւնների մասին, որոնց ձեռնարկելը և շարունակում է թուրքական:

Ռուսաց կառավարութիւնը, ըստ լուրերի, լուրջ առաջադրութիւն է ուղղել Բ. Դրանը, թէ գերմանացի զինեալ Սանդերսին թուրքաց զորքերի հրամանատար կարգելը ինքնին նշան է թուրքական չէզոքութեան խախտման: Եւ եթէ թուրքական կառավարութիւնը և բարձր յարգանքներով սպասել Ռուսաստանի կողմից, նա անհիշապէս պէտք է հեռացնէ զինեալ Սանդերսին:

Մոսկովայի գործարանատէր Մորոզովը կէս միլիոն ռուբլի նուրբաց պատերազմական կարիքների համար:

Մոսկովայի նահանգական գեմատվային ժողովը 600,000 ր. յատկացրեց վերահսկողներին համար: Կարսի գեմատվային նուրբաց մի միլիոն ռուբլի պատերազմի կարիքների համար:

Նահաջառա թիւը Երևանին է, ունի ստորագրեալ 4 փոխանորդական վիճակներ, որոնց պաշտօնական գործերով կապված են կոնստանտնուպոլիսի հետ, և գործերին արագ ընթացք տալու համար՝ այդ կոնստանտնուպոլիսի հարկադրված է պահելու աւելի ծառայողներ. իսկ եթէ այդ թիւը բաժանվելու լինի մասերի, կամ առանձին-առանձին կոնստանտնուպոլիսի, այն ժամանակ կը պակասեն և նրա ծախսերը և դուք հասնեն 6236 ռուբլի, ինչպէս Շամախու կոնստանտնուպոլիսին է:

III

Մշակույթի հարցը 96-ում, 97-ում և 98-ում Ռուսաստանին հայ թիւերի աւելացումը խնդրելու շուրջը խորագրով յօդուածով եւ հրապարակելով վրա էի դրել իմ կարծիքս, յայտնելով որ բարձր կը լինէր, եթէ էջ-միասնից թիւերն աւելացնելուց՝ ի նկատի առնէր հետեւեալը. ա) Զանգեզուր գետաբեր կամ Տաթևի փոխանորդական վիճակը, ի բաց առնելով Սիւնիքի գործակալութեան 13 գիւղերը, կցէր Դարբասի թիւին, բ) Նուխիի փոխանորդական վիճակը վերածէ մի ինքնուրոյն թիւով, որան միացնելով Զինվանի գետաբեր 15 գիւղեր, գ) Գանձակի փոխանորդական վիճակը վերածէ թիւին, որան էլ միացնելով Դարբասի 13 գիւղերը, դ) Լիւնգորան քաղաքը միացնէ Շամախու թիւին, իսկ ե) Անդրկասպեան երկրի բաժանէ Աստրախանի թիւից և դարձնէ մի առանձին թիւ:

Այս միջոցին խնդրի առիթով ցանկալի է ինձ այս անգամ աւելի բացայայտ կերպով խօսել:

IV

Եթէ չեմ սխալվում, որովհետեւ Ռուսաստանի եղած հայ վեց թիւերը դարձնել 12, այսինքն եղածի վրա 6-ն էլ աւելացնելու էին, տեղերի հետաւորութեան պատճառով, այդ 12 թիւերն էլ խիստ նուազ են, այնուամենայնիւ առ ժամանակ պէտք է բաւականապէս դրանցով:

Տաթևի կամ Տաթևի համար, պէտք է եղած թիւերը բաժանել մասերի, բայց, ի հարկէ, այնպէս, որ նրանց կարողանան իրանց գոյութիւնը պահպանել Սիւնիքի կազմած նախադրանքների համաձայն իւրաքանչիւր կոնստանտնուպոլիսի կարող է ծախել 2400 ր. — այսպէս՝ առաջնորդի առհիւ 2400 ր., ամենապարզի 1100 ր., կարգապահական 480 ր., դրամապահ մասնաւոր 360 ր., գրադարի 660 ր., 3 անգամ քառանգանի 360, ծառայի 300 ր. և ծախք 400 ր.:

Մենք կոնստանտնուպոլիսի գոյութիւնը պահպանելու համար վերցնենք 7000 ր. ծախք և տեսնենք՝ կամ որ թիւերը կարող են բաժանվել մասերի առանձին-առանձին թիւեր կազմելու համար և որոնք ոչնչ այս տեսակետով Ռուսաստանի, Աստրախանի և Շամախու թիւերը պէտք է իսպառ թողնել անշարժ, որովհետեւ առաջինը փոքր է, իսկ երկրորդը և երրորդը ստանում են անշարժ իրանց ծախսերը դուրս գալուց յետոյ՝ մէկն ուղարկում է միւսին աւելորդ մնացած 200 ր., իսկ միւսը 1779 ր., թէև եւ ինձ համար յօդուածներում (№ 98) ասել էի, որ Անդրկասպեան երկրի բաժանման Աստրախանի թիւից և կազմվել մի առանձին թիւն Այս երեք թիւերից որևէ մի ուրիշ առանձին թիւ կազմելու հնարաւորութիւն չը կայ: Ուրեմն պէտք է անփոփոխ թողնել Ռուսաստանի, Նոյնի և Նոր-Նախիջևանի, Աստրախանի և Շամախու թիւերը:

Երևանի այժմեան թիւը կարելի է բաժանել հինգ թիւերի — Երևանի, Ալեքսանդրապոլի, Կարսի, Հին-Նախիջևանի և Տաթևի կամ Զանգեզուրի:

Դարբասի թիւն էլ կարելի է բաժանել երկուսի, բուն Դարբասի և Նուխու թիւի:

Իսկ անդամագրվելով հայ ընկերութեաններին, միթէ դրանով պիտի նրանք ապրեն, և ապա միևնույն է, ոչինչ դուրս չի գալ նրանցից:

Եւ ահա այդպիսի դատողութիւններով ու կրիտիկայով են մօտենում նրանք ամեն ինչին:

Ասկայն մոռանում են, որ ամեն ինչ զարգանում է աստիճանաբար: Այդպիսի աստիճանական զարգացման շնորհիւ է, որ այս րոպէին եւրոպական և ուսական գրականութիւնն ու կենդան աշխարհային են հասել: Եւ եթէ մենք կանգնել ու պահանջում ենք, որ մեր կենդան ու գրականութիւնը ներկայ կենանք ու գրականութեան նման լինել, այդ դէպքում պիտի ձեռքներս ծախեմք, առանց ոչինչ անելու: Նստենք, որովհետեւ միայնակ ոչինչ չկենք չէ կարելի, մնում է, որ մի գեղեցիկ օր այդ ամենը երկնից ցած ընկնի մեզ համար: Այո, այդ դէպքում մեր կենդան ու գրականութիւնը բարձր կը լինեն, հաճեց կը պատահանան մեզ և կարող ենք մերը թաւաղա անել ուրիշ ազգերին: Բայց վարդը է, որ երկրին վրա այլ եւ հրաշքներ չեն կատարվում, այլ ամեն ինչ առաջանում է սեփական աշխատանքով:

Ձեռք առնել, որ հայ մարդը բոլորովին թողնէ զէֆը, դուրսգնալով, իր անձնական հանձնարքի համար մտածելը. սակայն զարգացնել միայնակ պէտք է մտածել ազգային կենդան, գրականութեան և լուրերի պահպանման համար. պէտք է օժանդակել դրանց պահպանող հիմնարկութիւններին:

Իայց այդպէս չէ, որովհետեւ մենք անձնապաշտ ենք: Վերցնենք օրինակ հինգ հայ ուսուցչին, քանի զիջք է գտնում նա տարեկան. լրացել տասնամեկ է, դեռ օրինակ չեմ վերցնում հայ վաճառականին, քանի որ այն, գործակալաբար, որոնց ամենամեծ տոկոսը իրանց կենդանով աշխատողներն են, որովհետեւ այդ ուղղութեամբ ոչինչ արած չէ լինում:

Ուրիշ ինչով բացատրել մեր հիմնարկութիւնների, ընկերութիւնների և ընդհանրապէս կենդան ու գրականութեան ներկայիս իրագոյ վիճակը, եթէ ոչ մեր հարուստի, վաճառականի, խառնիքների և նոյնիսկ հայ գործի անձնապաշտ լինելուց, որոնք իւրեք մասին մտածողաց բացի՝ գտնէ ոչինչ չէ հետաքրքրվում: Իսկ թէ ինչպէս անող կը դնայ հասարակականը, այդ նրանց բանը չէ, միայն թէ իրանցից հեռու լինի:

— Հէնց մենք պիտի անենք, թող ուրիշներն ուղանայ այդ մասին — ասում են նրանք և մտքներում աւելացնում. «Իսկ մենք կը բազմենք գլխին և կ'ողովենք...»:

Ուսուցչի

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՍՈՒՅՑ

Հայկական ցոյց

Գոթայայի, 23 յուլիսի Երեկ տեղի ունեցող հայկական տաճարում կատարվեց մայրամիջ պատերազմի առթիւ: Դեռ առաւօտեան բոլոր խառնութիւնները վաղված էին Սմաթլը քաղաքը ուղևորվելու և Երեկայ էին գործը բոլոր մասերի զինաւորները, քաղաքացիական աստիճանաւորները, վաճառականութիւնը, արհեստագործները իրանց զրաւաններով և երկու սեռի հոծ բազմութեամբ:

Մարդմեքից յետոյ կայացաւ հայկական թափօր: Դիմիտրի թափօրը երաժշտութեամբ փողովի լսացողից շուրջանաւորված, համարների դրօշակներով զինեց երեք-ցուց դէպի նահանգապետի պալատը: Այդտեղ տեղի ունեցան ողբերգ ճառեր, օղջիցվեց գլխարկներով, իսկ երաժշտութեան հասարակութեան, կը շարունակեց քանի մը լուրեր արտասուելով լուրկանան թիւերին: Երեկ, մինչ կողկանան թիւերը մէկէ աւելի թիւերից ունի թիւերը, թիւերը մէկէ օր կանոնաւորապէս և մանրամասնորեն տեղեկութիւն կուտան թիւերահայր կենացի մասին. և աւելի մեծ թիւերի մը են, յանցեղ մը են նոյն իսկ, որ արդար է մեղադրել թիւերահայր մասին: Այս վերջերս պատահեցաւ՝ օրինակ համար՝ Երևանի նահանգի աղետը. անհրաժեշտ էր, որ այդ առթիւ թիւերահայր հարուստները օգնութիւն մը հասցնէին Արարատիսի դաշտի հարուստեալ հայրերին: Գոյալ «Աղաւթամար» թիւերն մէջ՝ առաւանջ մը, Արարատի, կը ուղղեց թիւերահայր հասարակութեան՝ հանգանակութիւն մը բանալ ի նպատակ Երևանի նահանգին հայերուն. պէտք էր թիւերահայր մը դրած ըլլար այդ կողմ, ու պէտք էր բոլոր թիւերահայր թիւերը արձագանք տային անոր. արդ, ոչ մէկ թիւերահայր թիւը (բացի Կասիկի «Աղաւթամար») զէթ արտասուեց այդ կողմ, ոչ մէկ իր կողմէն բաւ մը ըսած չեղանու համար՝ հանգանակութիւն մը բանալու պէտք էր, որ այդ առթիւ թիւերահայր հարուստները օգնութիւն մը հասցնէին Արարատիսի դաշտի հարուստեալ հայրերին: Երեկ, մինչ թիւերահայր թիւերը մէկէ օր կանոնաւորապէս և մանրամասնորեն տեղեկութիւն կուտան թիւերահայր կենացի մասին. և աւելի մեծ թիւերի մը են, յանցեղ մը են նոյն իսկ, որ արդար է մեղադրել թիւերահայր մասին: Այս վերջերս պատահեցաւ՝ օրինակ համար՝ Երևանի նահանգի աղետը. անհրաժեշտ էր, որ այդ առթիւ թիւերահայր հարուստները օգնութիւն մը հասցնէին Արարատիսի դաշտի հարուստեալ հայրերին: Երեկ, մինչ թիւերահայր թիւերը մէկէ օր կանոնաւորապէս և մանրամասնորեն տեղեկութիւն կուտան թիւերահայր կենացի մասին. և աւելի մեծ թիւերի մը են, յանցեղ մը են նոյն իսկ, որ արդար է մեղադրել թիւերահայր մասին: Այս վերջերս պատահեցաւ՝ օրինակ համար՝ Երևանի նահանգի աղետը. անհրաժեշտ էր, որ այդ առթիւ թիւերահայր հարուստները օգնութիւն մը հասցնէին Արարատիսի դաշտի հարուստեալ հայրերին:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Երևանի թիւը 96-ում, 97-ում և 98-ում Ռուսաստանին հայ թիւերի աւելացումը խնդրելու շուրջը խորագրով յօդուածով եւ հրապարակելով վրա էի դրել իմ կարծիքս, յայտնելով որ բարձր կը լինէր, եթէ էջ-միասնից թիւերն աւելացնելուց՝ ի նկատի առնէր հետեւեալը. ա) Զանգեզուր գետաբեր կամ Տաթևի փոխանորդական վիճակը, ի բաց առնելով Սիւնիքի գործակալութեան 13 գիւղերը, կցէր Դարբասի թիւին, բ) Նուխիի փոխանորդական վիճակը վերածէ մի ինքնուրոյն թիւով, որան միացնելով Զինվանի գետաբեր 15 գիւղեր, գ) Գանձակի փոխանորդական վիճակը վերածէ թիւին, որան էլ միացնելով Դարբասի 13 գիւղերը, դ) Լիւնգորան քաղաքը միացնէ Շամախու թիւին, իսկ ե) Անդրկասպեան երկրի բաժանէ Աստրախանի թիւից և դարձնէ մի առանձին թիւ:

Այս միջոցին խնդրի առիթով ցանկալի է ինձ այս անգամ աւելի բացայայտ կերպով խօսել:

Տաթևի կամ Տաթևի համար, պէտք է եղած թիւերը բաժանել մասերի, բայց, ի հարկէ, այնպէս, որ նրանց կարողանան իրանց գոյութիւնը պահպանել Սիւնիքի կազմած նախադրանքների համաձայն իւրաքանչիւր կոնստանտնուպոլիսի կարող է ծախել 2400 ր. — այսպէս՝ առաջնորդի առհիւ 2400 ր., ամենապարզի 1100 ր., կարգապահական 480 ր., դրամապահ մասնաւոր 360 ր., գրադարի 660 ր., 3 անգամ քառանգանի 360, ծառայի 300 ր. և ծախք 400 ր.:

Մենք կոնստանտնուպոլիսի գոյութիւնը պահպանելու համար վերցնենք 7000 ր. ծախք և տեսնենք՝ կամ որ թիւերը կարող են բաժանվել մասերի առանձին-առանձին թիւեր կազմելու համար և որոնք ոչնչ այս տեսակետով Ռուսաստանի, Աստրախանի և Շամախու թիւերը պէտք է իսպառ թողնել անշարժ, որովհետեւ առաջինը փոքր է, իսկ երկրորդը և երրորդը ստանում են անշարժ իրանց ծախսերը դուրս գալուց յետոյ՝ մէկն ուղարկում է միւսին աւելորդ մնացած 200 ր., իսկ միւսը 1779 ր., թէև եւ ինձ համար յօդուածներում (№ 98) ասել էի, որ Անդրկասպեան երկրի բաժանման Աստրախանի թիւից և կազմվել մի առանձին թիւն Այս երեք թիւերից որևէ մի ուրիշ առանձին թիւ կազմելու հնարաւորութիւն չը կայ: Ուրեմն պէտք է անփոփոխ թողնել Ռուսաստանի, Նոյնի և Նոր-Նախիջևանի, Աստրախանի և Շամախու թիւերը:

Երևանի այժմեան թիւը կարելի է բաժանել հինգ թիւերի — Երևանի, Ալեքսանդրապոլի, Կարսի, Հին-Նախիջևանի և Տաթևի կամ Զանգեզուրի:

Դարբասի թիւն էլ կարելի է բաժանել երկուսի, բուն Դարբասի և Նուխու թիւի:

Իսկ անդամագրվելով հայ ընկերութեաններին, միթէ դրանով պիտի նրանք ապրեն, և ապա միևնույն է, ոչինչ դուրս չի գալ նրանցից:

Եւ ահա այդպիսի դատողութիւններով ու կրիտիկայով են մօտենում նրանք ամեն ինչին:

Ասկայն մոռանում են, որ ամեն ինչ զարգանում է աստիճանաբար: Այդպիսի աստիճանական զարգացման շնորհիւ է, որ այս րոպէին եւրոպական և ուսական գրականութիւնն ու կենդան աշխարհային են հասել: Եւ եթէ մենք կանգնել ու պահանջում ենք, որ մեր կենդան ու գրականութիւնը ներկայ կենանք ու գրականութեան նման լինել, այդ դէպքում պիտի ձեռքներս ծախեմք, առանց ոչինչ անելու: Նստենք, որովհետեւ միայնակ ոչինչ չենք չէ կարելի, մնում է, որ մի գեղեցիկ օր այդ ամենը երկնից ցած ընկնի մեզ համար: Այո, այդ դէպքում մեր կենդան ու գրականութիւնը բարձր կը լինեն, հաճեց կը պատահանան մեզ և կարող ենք մերը թաւաղա անել ուրիշ ազգերին: Բայց վարդը է, որ երկրին վրա այլ եւ հրաշքներ չեն կատարվում, այլ ամեն ինչ առաջանում է սեփական աշխատանքով:

Ձեռք առնել, որ հայ մարդը բոլորովին թողնէ զէֆը, դուրսգնալով, իր անձնական հանձնարքի համար մտածելը. սակայն զարգացնել միայնակ պէտք է մտածել ազգային կենդան, գրականութեան և լուրերի պահպանման համար. պէտք է օժանդակել դրանց պահպանող հիմնարկութիւններին:

Իայց այդպէս չէ, որովհետեւ մենք անձնապաշտ ենք: Վերցնենք օրինակ հինգ հայ ուսուցչին, քանի զիջք է գտնում նա տարեկան. լրացել տասնամեկ է, դեռ օրինակ չէմ վերցնում հայ վաճառականին, քանի որ այն, գործակալաբար, որոնց ամենամեծ տոկոսը իրանց կենդանով աշխատողներն են, որովհետեւ այդ ուղղութեամբ ոչինչ արած չէ լինում:

Ուրիշ ինչով բացատրել մեր հիմնարկութիւնների, ընկերութիւնների և ընդհանրապէս կենդան ու գրականութեան ներկայիս իրագոյ վիճակը, եթէ ոչ մեր հարուստի, վաճառականի, խառնիքների և նոյնիսկ հայ գործի անձնապաշտ լինելուց, որոնք իւրեք մասին մտածողաց բացի՝ գտնէ ոչինչ չէ հետաքրքրվում: Իսկ թէ ինչպէս անող կը դնայ հասարակականը, այդ նրանց բանը չէ, միայն թէ իրանցից հեռու լինի:

— Հէնց մենք պիտի անենք, թող ուրիշներն ուղանայ այդ մասին — ասում են նրանք և մտքներում աւելացնում. «Իսկ մենք կը բազմենք գլխին և կ'ողովենք...»:

Երևանի թիւը 96-ում, 97-ում և 98-ում Ռուսաստանին հայ թիւերի աւելացումը խնդրելու շուրջը խորագրով յօդուածով եւ հրապարակելով վրա էի դրել իմ կարծիքս, յայտնելով որ բարձր կը լինէր, եթէ էջ-միասնից թիւերն աւելացնելուց՝ ի նկատի առնէր հետեւեալը. ա) Զանգեզուր գետաբեր կամ Տաթևի փոխանորդական վիճակը, ի բաց առնելով Սիւնիքի գործակալութեան 13 գիւղերը, կցէր Դարբասի թիւին, բ) Նուխիի փոխանորդական վիճակը վերածէ մի ինքնուրոյն թիւով, որան միացնելով Զինվանի գետաբեր 15 գիւղեր, գ) Գանձակի փոխանորդական վիճակը վերածէ թիւին, որան էլ միացնելով Դարբասի 13 գիւղերը, դ) Լիւնգորան քաղաքը միացնէ Շամախու թիւին, իսկ ե) Անդրկասպեան երկրի բաժանէ Աստրախանի թիւից և դարձնէ մի առանձին թիւ:

Այս միջոցին խնդրի առիթով ցանկալի է ինձ այս անգամ աւելի բացայայտ կերպով խօսել:

Տաթևի կամ Տաթևի համար, պէտք է եղած թիւերը բաժանել մասերի, բայց, ի հարկէ, այնպէս, որ նրանց կարողանան իրանց գոյութիւնը պահպանել Սիւնիքի կազմած նախադրանքների համաձայն իւրաքանչիւր կոնստանտնուպոլիսի կարող է ծախել 2400 ր. — այսպէս՝ առաջնորդի առհիւ 2400 ր., ամենապարզի 1100 ր., կարգապահական 480 ր., դրամապահ մասնաւոր 360 ր., գրադարի 660 ր., 3 անգամ քառանգանի 360, ծառայի 300 ր. և ծախք 400 ր.:

Մենք կոնստանտնուպոլիսի գոյութիւնը պահպանելու համար վերցնենք 7000 ր. ծախք և տեսնենք՝ կամ որ թիւերը կարող են բաժանվել մասերի առանձին-առանձին թիւեր կազմելու համար և որոնք ոչնչ այս տեսակետով Ռուսաստանի, Աստրախանի և Շամախու թիւերը պէտք է իսպառ թողնել անշարժ, որովհետեւ առաջինը փոքր է, իսկ երկրորդը և երրորդը ստանում են անշարժ իրանց ծախսերը դուրս գալուց յետոյ՝ մէկն ուղարկում է միւսին աւելորդ մնացած 200 ր., իսկ միւսը 1779 ր., թէև եւ ինձ համար յօդուածներում (№ 98) ասել էի, որ Անդրկասպեան երկրի բաժանման Աստրախանի թիւից և կազմվել մի առանձին թիւն Այս երեք թիւերից որևէ մի ուրիշ առանձին թիւ կազմելու հնարաւորութիւն չը կայ: Ուրեմն պէտք է անփոփոխ թողնել Ռուսաստանի, Նոյնի և Նոր-Նախիջևանի, Աստրախանի և Շամախու թիւերը:

Երևանի այժմեան թիւը կարելի է բաժանել հինգ թիւերի — Երևանի, Ալեքսանդրապոլի, Կարսի, Հին-Նախիջևանի և Տաթևի կամ Զանգեզուրի:

Դարբասի թիւն էլ կարելի է բաժանել երկուսի, բուն Դարբասի և Նուխու թիւի:

Իսկ անդամագրվելով հայ ընկերութեաններին, միթէ դրանով պիտի նրանք ապրեն, և ապա միևնույն է, ոչինչ դուրս չի գալ նրանցից:

Եւ ահա այդպիսի դատողութիւններով ու կրիտիկայով են մօտենում նրանք ամեն ինչին:

Ասկայն մոռանում են, որ ամեն ինչ զարգանում է աստիճանաբար: Այդպիսի աստիճանական զարգացման շնորհիւ է, որ այս րոպէին եւրոպական և ուսական գրականութիւնն ու կենդան աշխարհային են հասել: Եւ եթէ մենք կանգնել ու պահանջում ենք, որ մեր կենդան ու գրականութիւնը ներկայ կենանք ու գրականութեան նման լինել, այդ դէպքում պիտի ձեռքներս ծախեմք, առանց ոչինչ անելու: Նստենք, որովհետեւ միայնակ ոչինչ չենք չէ կարելի, մնում է, որ մի գեղեցիկ օր այդ ամենը երկնից ցած ընկնի մեզ համար: Այո, այդ դէպքում մեր կենդան ու գրականութիւնը բարձր կը լինեն, հաճեց կը պատահանան մեզ և կարող ենք մերը թաւաղա անել ուրիշ ազգերին: Բայց վարդը է, որ երկրին վրա այլ եւ հրաշքներ չեն կատարվում, այլ ամեն ինչ առաջանում է սեփական աշխատանքով:

Ձեռք առնել, որ հայ մարդը բոլորովին թողնէ զէֆը, դուրսգնալով, իր անձնական հանձնարքի համար մտածելը. սակայն զարգացնել միայնակ պէտք է մտածել ազգային կենդան, գրականութեան և լուրերի պահպանման համար. պէտք է օժանդակել դրանց պահպանող հիմնարկութիւններին:

Իայց այդպէս չէ, որովհետեւ մենք անձնապաշտ ենք: Վերցնենք օրինակ հինգ հայ ուսուցչին, քանի զիջք է գտնում նա տարեկան. լրացել տասնամեկ է, դեռ օրինակ չէմ վերցնում հայ վաճառականին, քանի որ այն, գործակալաբար, որոնց ամենամեծ տոկոսը իրանց կենդանով աշխատողներն են, որովհետեւ այդ ուղղութեամբ ոչինչ արած չէ լինում:

Ուրիշ ինչով բացատրել մեր հիմնարկութիւնների, ընկերութիւնների և ընդհանրապէս կենդան ու գրականութեան ներկայիս իրագոյ վիճակը, եթէ ոչ մեր հարուստի, վաճառականի, խառնիքների և նոյնիսկ հայ գործի անձնապաշտ լինելուց, որոնք իւրեք մասին մտածողաց բացի՝ գտնէ ոչինչ չէ հետաքրքրվում: Իսկ թէ ինչպէս անող կը դնայ հասարակականը, այդ նրանց բանը չէ, միայն թէ իրանցից հեռու լինի:

— Հէնց մենք պիտի անենք, թող ուրիշներն ուղանայ այդ մասին — ասում են նրանք և մտքներում աւելացնում. «Իսկ մենք կը բազմենք գլխին և կ'ողովենք...»:

Միթէ թուրքահայր այս վերջին 15—

ի խնդր էր արտայտում՝ «Vive la France, vive la Russie». Հսկայ թափօրը կանգ առաւ հրապարտարանի դրան առաջ՝ նուազախոսութեամբ նուազում էր երկու դաշնակից պետութեանց հիմերը. մարջիթէրը և ուռի պէտէնը հիմեր զբախառնիկը էին սիւնեան:

Փրանսիական հիւղատոս Նիկոլա, ֆրանսիա-
ցուն յատուկ տաքարիւնութեամբ ու զգացու-
մով, դիմաւորեց ցուցարարներին. նրան ձեռ-
քերէ վրա բարձրացրեց հայ ինտելիգեն-
ցիան. նոյն յարգանքն արեց Ժողովուրդը

Քան որոշաց դիմերբալ հիւպատոս Օրբովին,
ձիւստ զգացլած՝ պ. Նիկօլա չէր կարողա
նում զսպիւ արտասուքնիլը: Տուցարանի
ըրբերում հայերը մեծ տեղ էին բռնել:

Իրը ոգևորված երգեցին «Մեր Հայրենիք»

յանց յողկէ էր. պ. Նիկոլա մի քանի բա-
նով շնորհակալ եղաւ ցուցարարներին և
այնոպէս մաղթեց բարեկամ պետու-
թիւններէ զէնքերն Հիւսպատուց հիւրասի-
ոց ղամպայնով:

Փառաւոր ուռնաներից յետոյ հասարակութեանը ցրել եկաւ և զօրքը զնաց գէպի հազը Շումալ:

Յոյցի ժամանակ զերմանական հիւպատոսարանում կային պարսից կառավարութեան

Հայկազուն

Խմբագիր - հրատարակիչ՝

2. ԱՌԱՔՆԼԵԱՆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԴՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅ
ԲԺՂԿ. Բ. ԴԱՐԱՍԱՐԳԵԱՆԻ
ՀԻՄՆԻԿՈՅ 1880 Թ.

(Գալիսի, Կոթոցովի արձանի Գալիսի)
Մեկն օր, բացի կրակի օրերից
606»-ի եւ «914»-ի Ներքսկում բռնկա-
ւան խորհրդակցութեամբ՝ առ. 11—12 ժ.
Բ Ե Մ Ռ Օ Տ Ն Ե Ր Ը
Ք. Մ. ՆԵՐՔՍԿՐԻՆԵՆ—11—12 ժ. Վերադառնալով
Ներքսկի (Եւսեփի) ձեռնարկով, Ալեք.

Ք. Գ. ԱՎԱՐՄԱՆԻ—1—2 ժ. ներքին զգային և արտաքին հիւանդություններ։
Ձ. Ի. ԲԱՐՆԱՆՍԵՆ—10—11 ժ. մանկություն, անասնի և երկրաբանական հիւանդություններ։
Մ. Բ. ԲՆԵՐՄԵՐՍ—10—12 ժ. ականջի, կրկնաբանական հիւանդություններ։
Մ. Գ. ԸՆԴՆԱՆՍԵՆ—11—12 ժ. մարմնի, գեղարվեստական հիւանդություններ։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ—12—1 ժ. հրեքշ. հինգշ. և շա-
բաթ. երեխայոց ներքին և հիւ. և ծաղկահատ.:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՆՈՇԵՐԸ

Տ. Ե. ՏԵՐ-ՄԻՐՈՒՆԵԱՆՆԵՐ ԵՒ Դ. Ե.
 ԿճԱՐԻ 50 Կ: Զարաթերը ձրի: Համադարձրէի (ԿԵ:
 ԿԵՐԻՈՒՄ) և օտընդդայի համար առանձին:
 Հիւանդանոցի գերատնային:
 Բժշկապետ Բ. Զարաթերեան
 0 70

U

սըին համարը լոյս կը տեսնի հինգշաբթի
օրին 3 թուր., ամսական 50 կօպէկ:

742 Ա Յ 3—1

ն պարոցի համար հարկաւոր են
ԱՌԱԳ ՈՒՍՈՂՑԻՑԶ, ԵՐԿ-
ԿԱ, և ՈՒՍՈՂՑԻՑ-ՈՒՍՈՂՑԶՈՒՀԻՆԵՐ ԲՈՒՄՔԱՆՏԸ

... րով գաւառի Կաթար 30-ական րոպէի
 Դուռ: Դրսի՝ Владикавказ, Армянское
 (ա.օ.) 739. 4—4

Պր. տնօրէնութեան ներքոյ գտնվող

ՅԵԱՆԻ
ՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ՐՈՒՄ
22/1. ՏԷԼԵԳՐԱԳՐ. № 976.

[illegible]

ի վարձարձ (քննիչուսն ուր.) և 4) Անտր.
 ապրիլն են և դուռ-գառ: Ունենիչիներն ինի
 զբաւանդուտ, որը մանաւանդ յարմար է օտա-
 նաւորակման է: Պարագայուրների յակրը յան-
 0—12-ը և երեկ. 4—7-ը: Տրագալը և կանտիներն
 ՚ի Կուրսերը ֆիլմաներն յանձնարարուտ են հաշ-
 վարների քննադատարանից և իրանի ընդու-
 ճիւղի փոխարէն: 224

ՀԱՅԿԱՆ ԿՈՄԿ ԿԱՍՄԻ ՓՈԽԱՐԷՔԱՅԻՆ

ՏՊԱՐԱՆԸ

ր, այցելաւորներ եւ այլն. 1890 թ.
 նկալ լեղումներով: Բուսերէն, հայերէն, վրաց
 արեւելիցէն և լեռնայաններէ բարբառո
 ւն և չարիքոր գնիքով: Ընդունվում են նա
 րներ առանձին պայմաններով:
 Կարանք պատուները կարող է կապ

հնել, ու այնու յանձնել: Եւ իսկ ի յայնչեալս
ՏԵՍԱԿ ԹՂ ԹԵՐ ԳՐԻԶՍ-ԿՈՒՐԱՆԵՑ
Կ: Եւ իսկ ի յայնչեալս Եւ իսկ ի յայնչեալս
Խ 67. Եւ իսկ ի յայնչեալս Եւ իսկ ի յայնչեալս

ЗВЕННЫЙ